

Weer een begrotingsoverschot: *bulkt Nederland van het geld?*

#begrotingsoverschot

@montesquieuinst

Weer een begrotingsoverschot: *bulkt Nederland van het geld?*

Wimar Bolhuis

Universitair docent
economie aan de
Universiteit Leiden

Joris Backer

Eerste Kamerlid voor D66

Francine Giskes

Lid van het college van de
Algemene Rekenkamer

Martin van Rooijen

Eerste Kamerlid voor
50PLUS

#begrotingsoverschot

‘Weer een begrotingsoverschot: bulkt Nederland van het geld?’

Wimar Bolhuis

Actualiteitendebat Nieuwspoort 2 oktober

Universiteit
Leiden

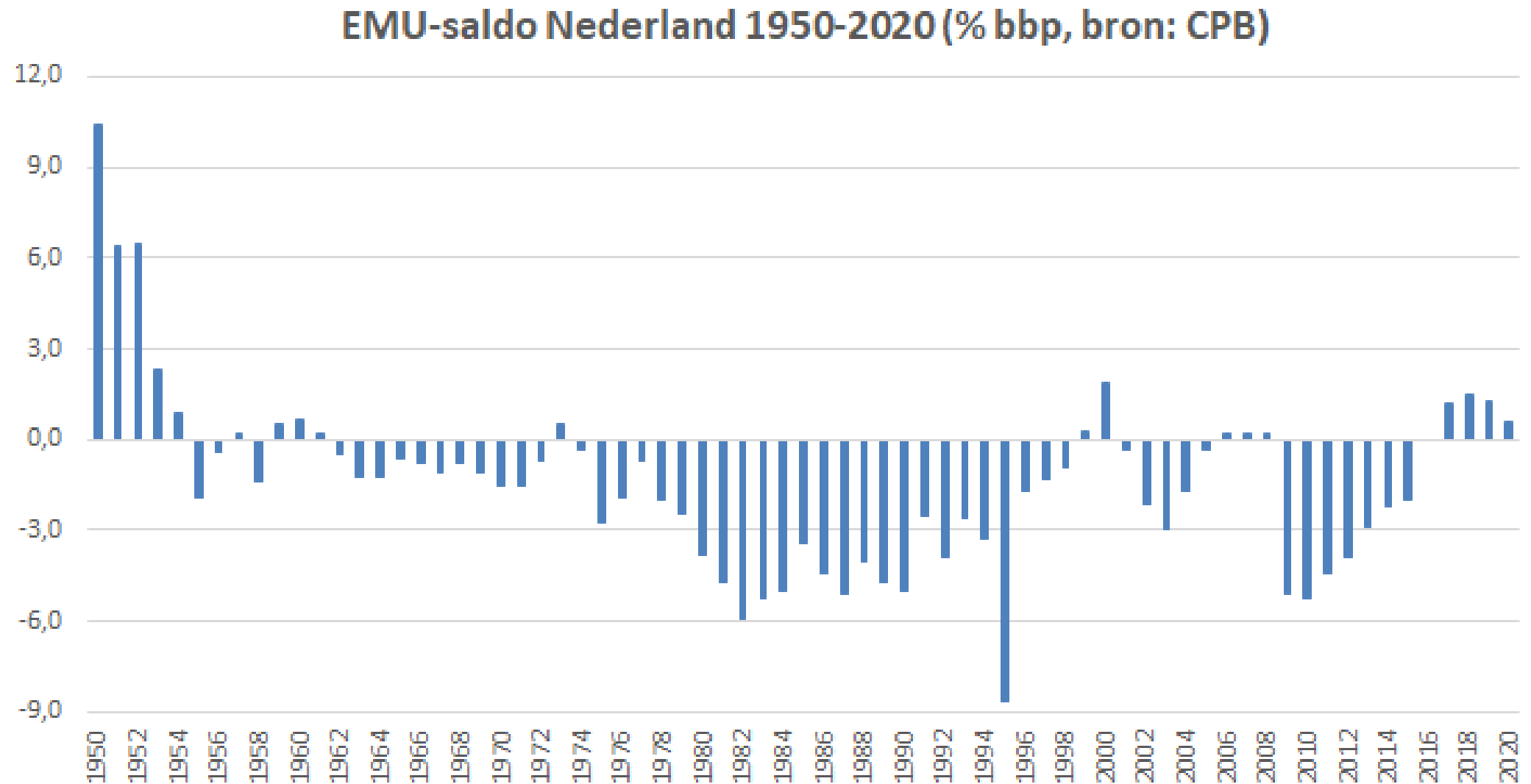

Overheidsfinanciën (%bbp)

	2017	2018	2019	2020
EMU saldo	1,3	1,5	1,2	0,3
EMU schuld	56,9	52,4	49,3	47,6
collectieve lasten	38,6	38,7	39,2	38,8

NB: collectieve lasten in 2012: 36%

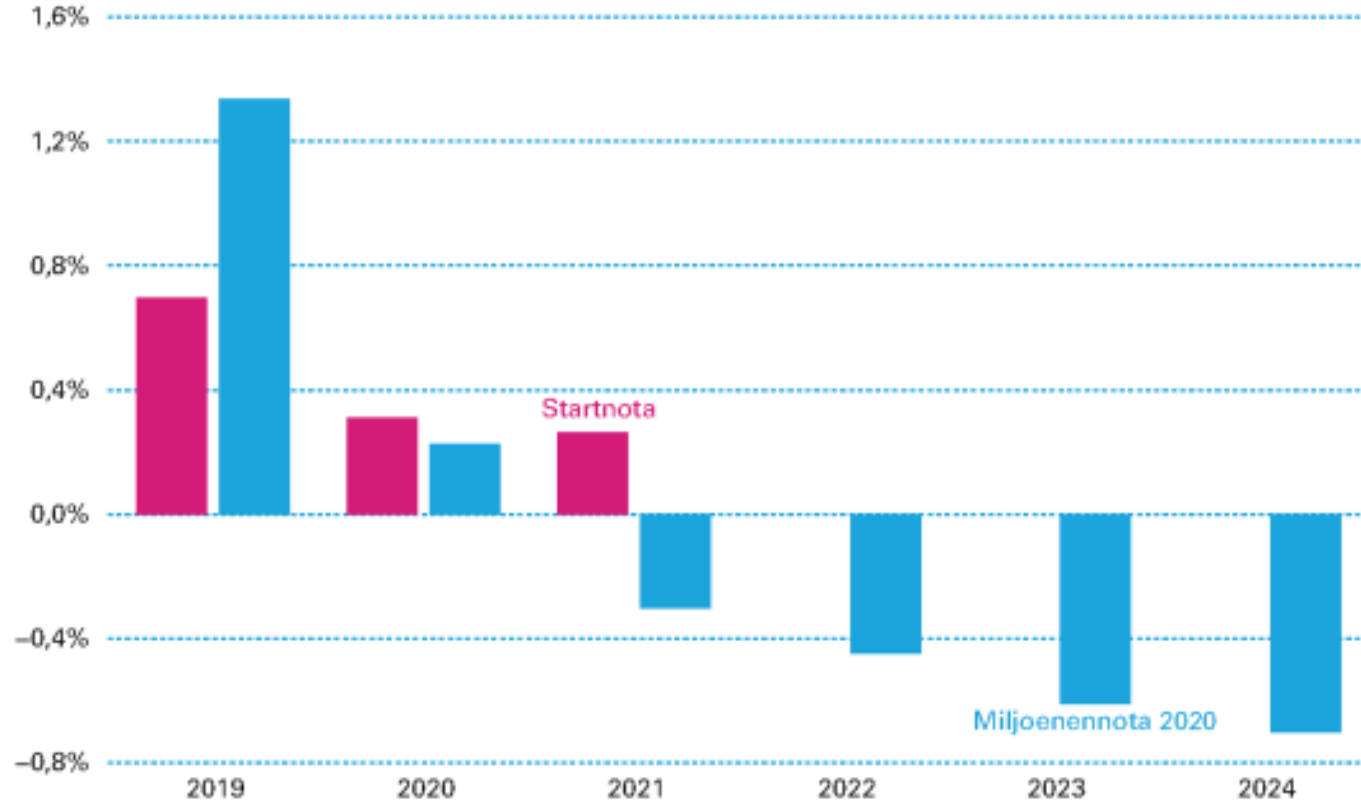
Deze overschot-reeks is uniek

Maar lange termijn?

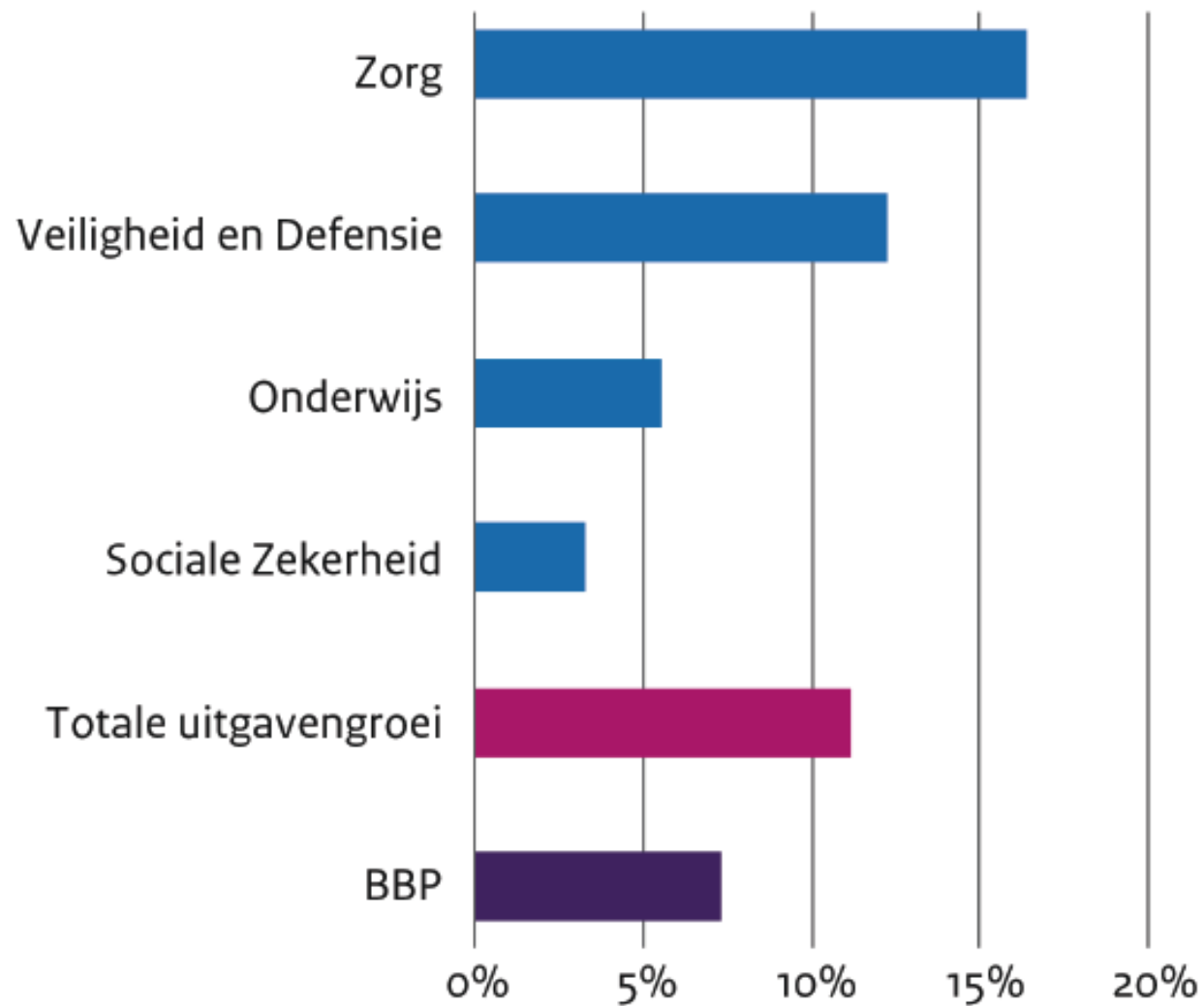
	2017	2018	2019	2020
Structureel EMU saldo	0,5	0,7	0,3	-0,4

Figuur 1.4.2 Ontwikkeling overheidssaldo sinds Startnota (procent bbp)

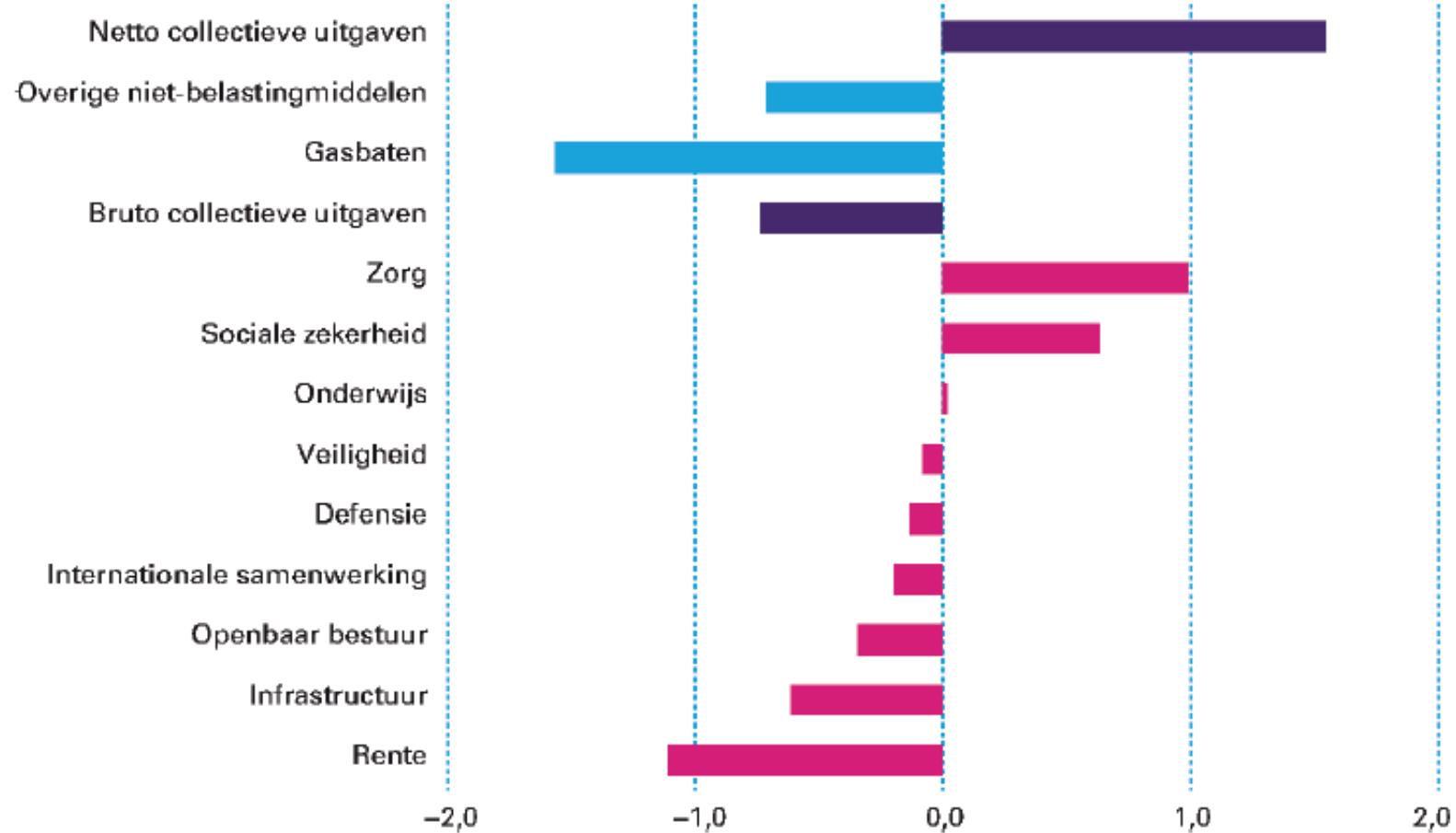
Uitgaven

Uitgaven % volumegroei 2021 t.o.v. 2017

Compensatie?

Figuur 2.2.2 Ontwikkeling uitgaven 2008 tot en met 2018, verandering in procentpunt bbp²²

Bron: CPB (eigen bewerking)

Rutte II vs III?

Reële collectieve uitgaven overheid

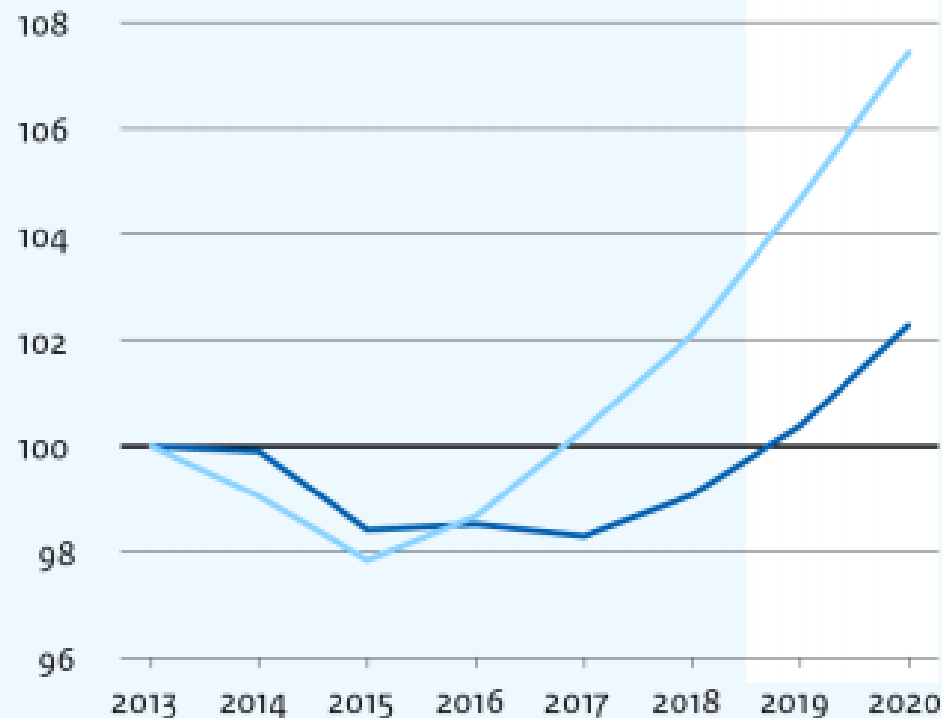
index (2013 = 100)

— reële bruto collectieve uitgaven (index)

Werkgelegenheid overheid en zorg

index (2013 = 100)

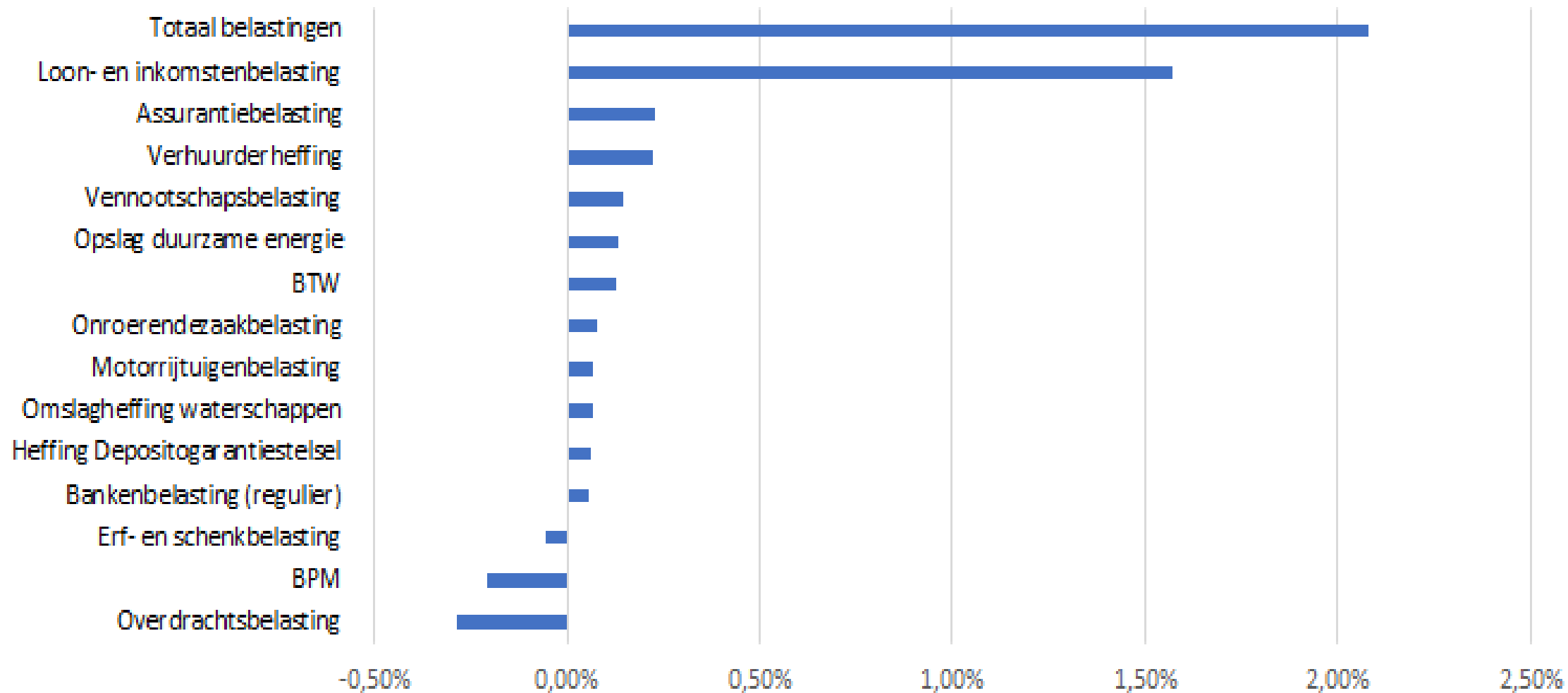
— werkgelegenheid overheid

— werkgelegenheid zorg (incl. zelfstandigen)

Extra uitgaven Miljoenennota 2020

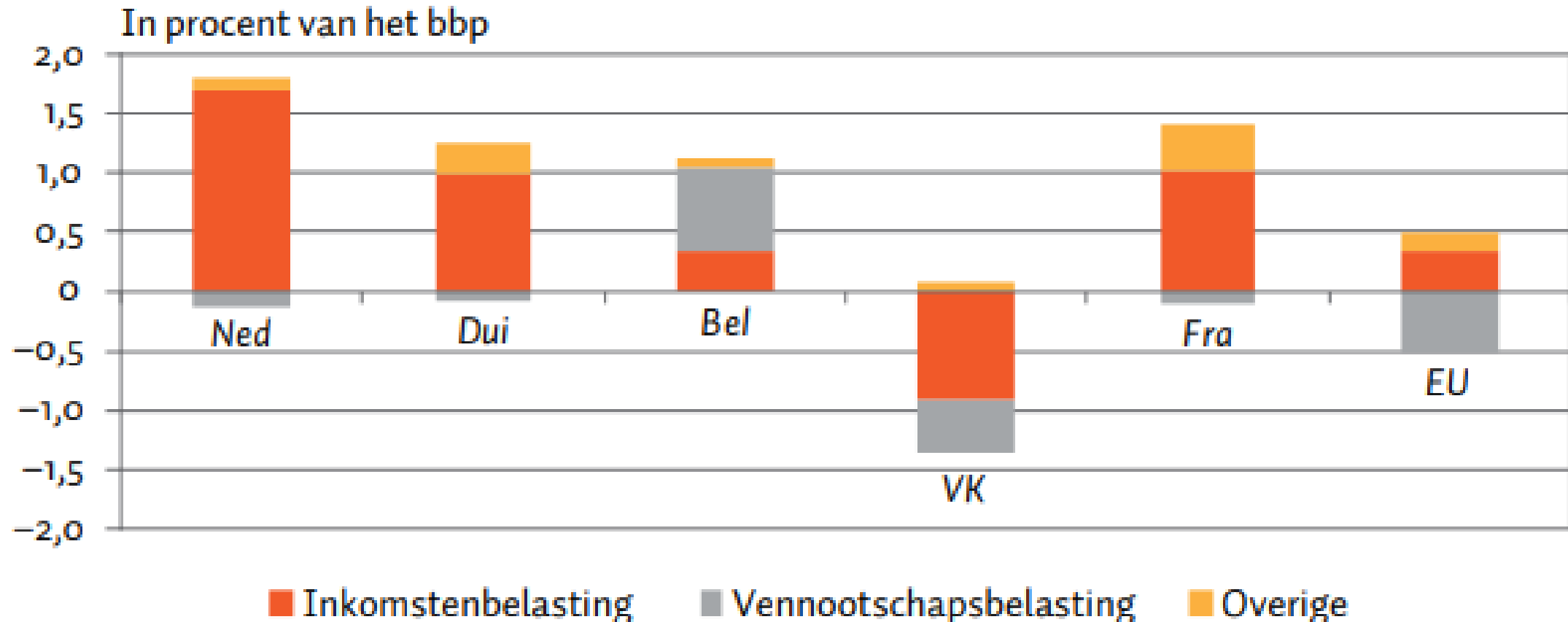
- Groot deel eerder aangekondigde uitgavenverhogingen is nog niet gerealiseerd
- 1 miljard extra voor woningbouw (plus verlaging verhuurdersheffing)
- Extra uitgaven jeugdhulp, asiel en migratie, rechtspraak, defensie, klimaatakkoord
- Pensioenakkoord kost 8 miljard cumulatief over 15 jaar; wordt ook over 15 jaar opgevangen, voor een groot deel door verschuivingen in de begroting

Vershil opbrengst belastingen 2008-2018 (%-pt bruto binnenlands product)

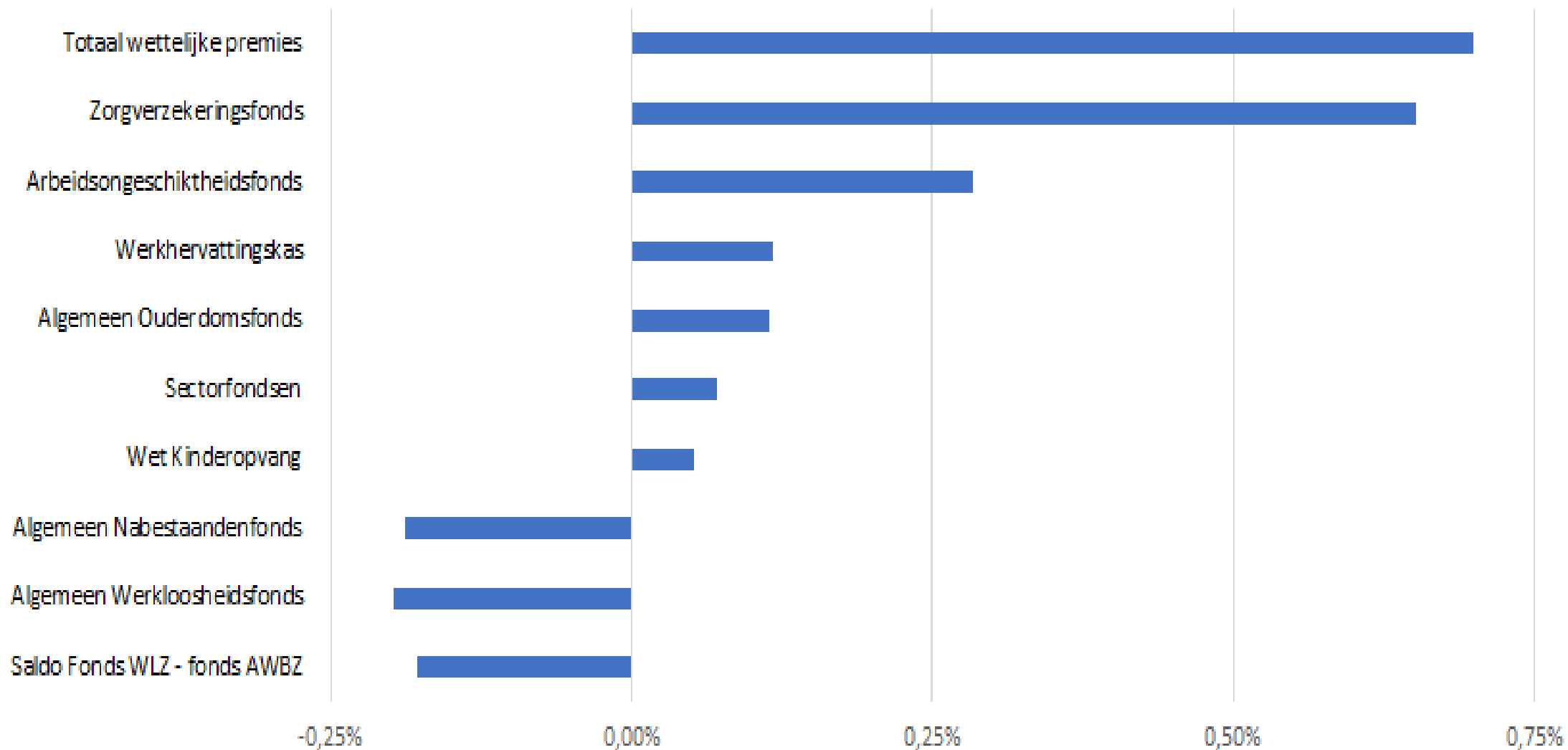
Verandering opbrengsten directe belastingen tussen 2007 en 2017

FIGUUR 2

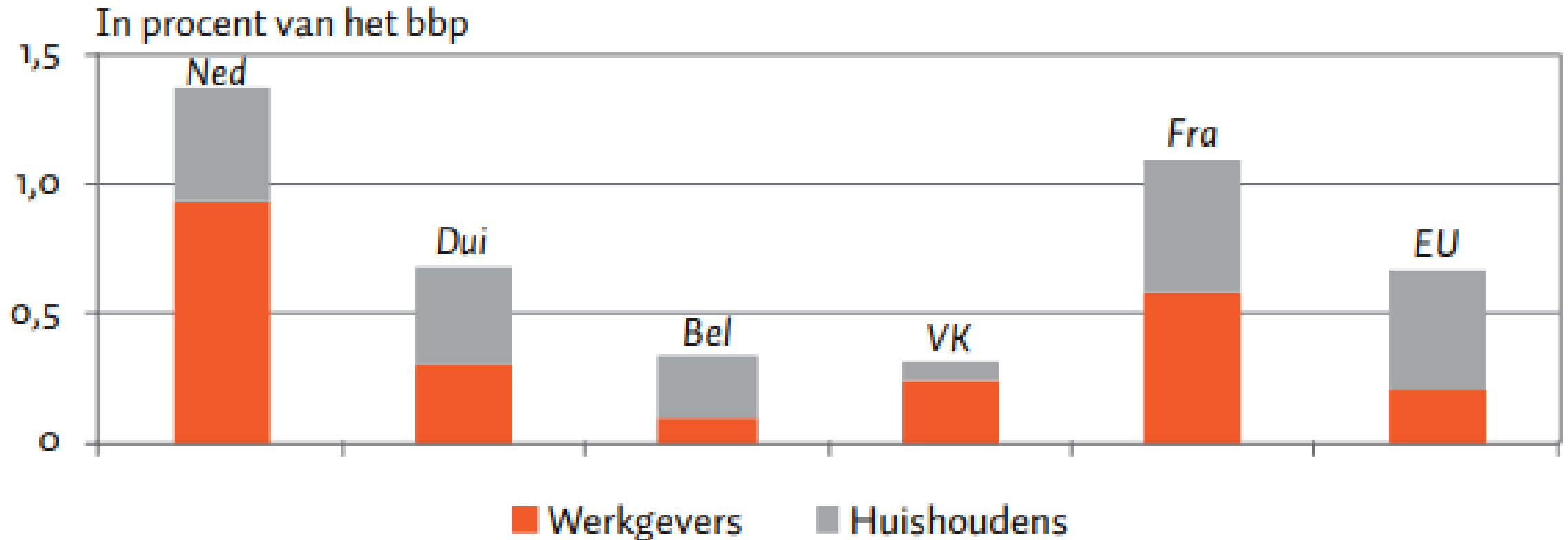
Bron data: Europese Commissie | ESB

Verskil opbrengst wettelijke premies 2008-2018 (%-pt bruto binnenlands product)

Verandering opbrengsten sociale premies tussen 2007 en 2017

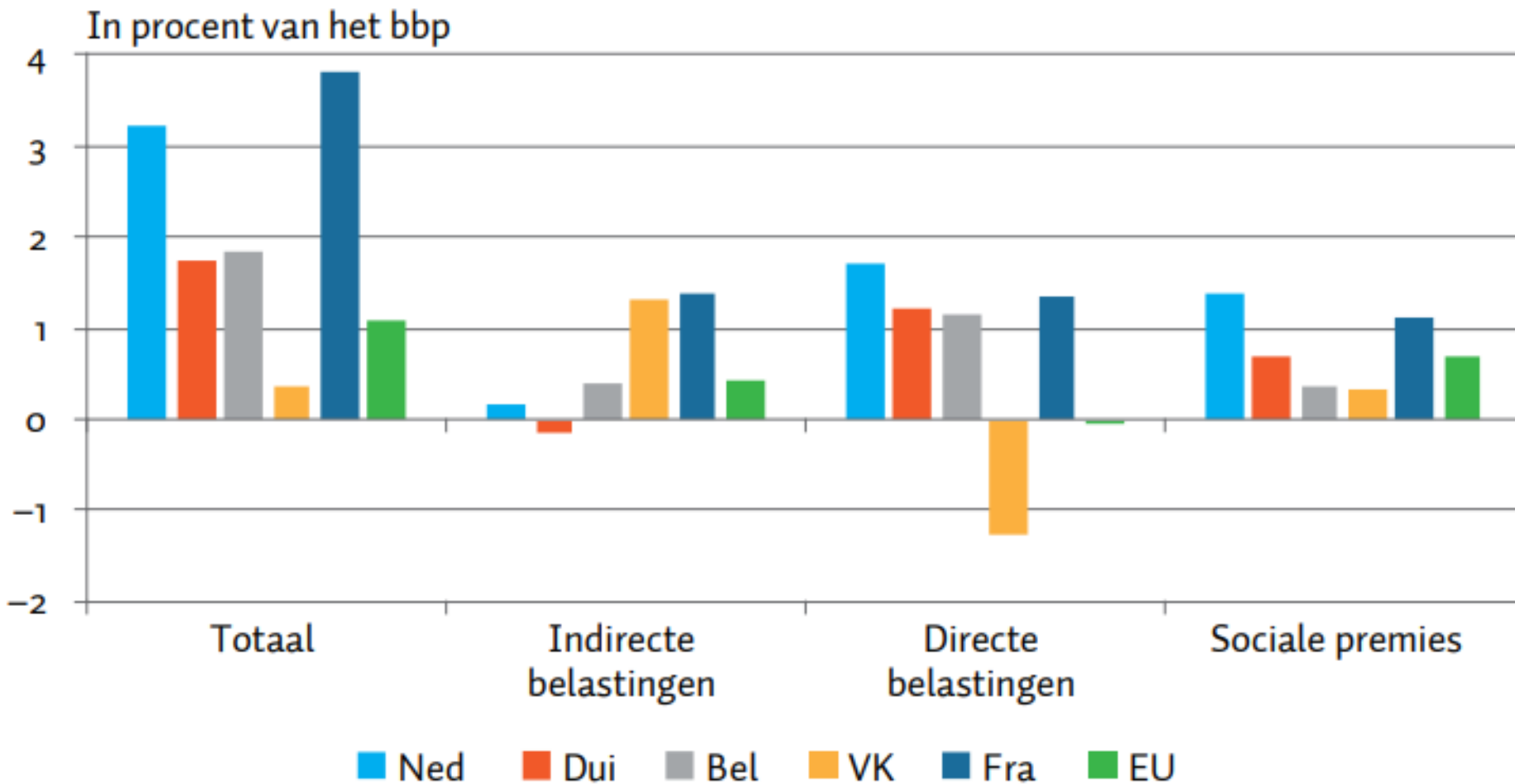
FIGUUR 3

Bron data: Europese Commissie | ESB

Verandering belasting- en premieopbrengsten tussen 2007 en 2017

FIGUUR 1

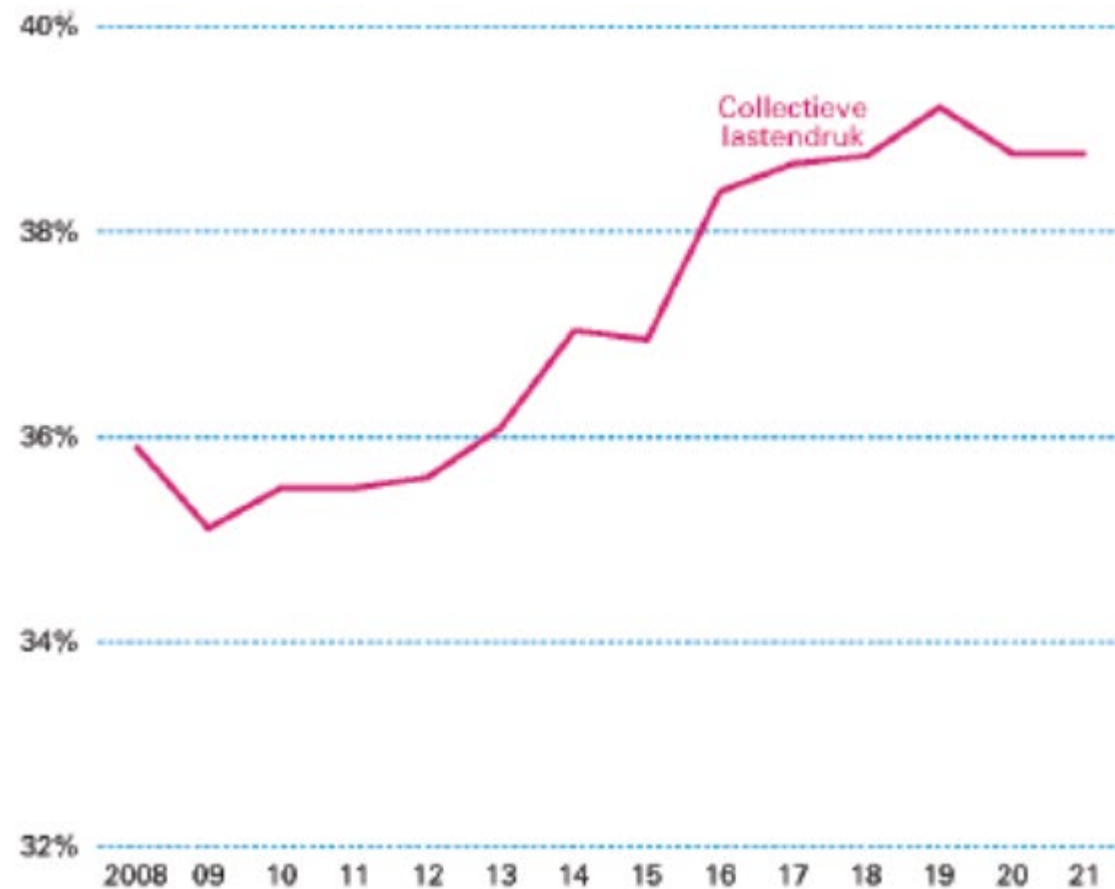
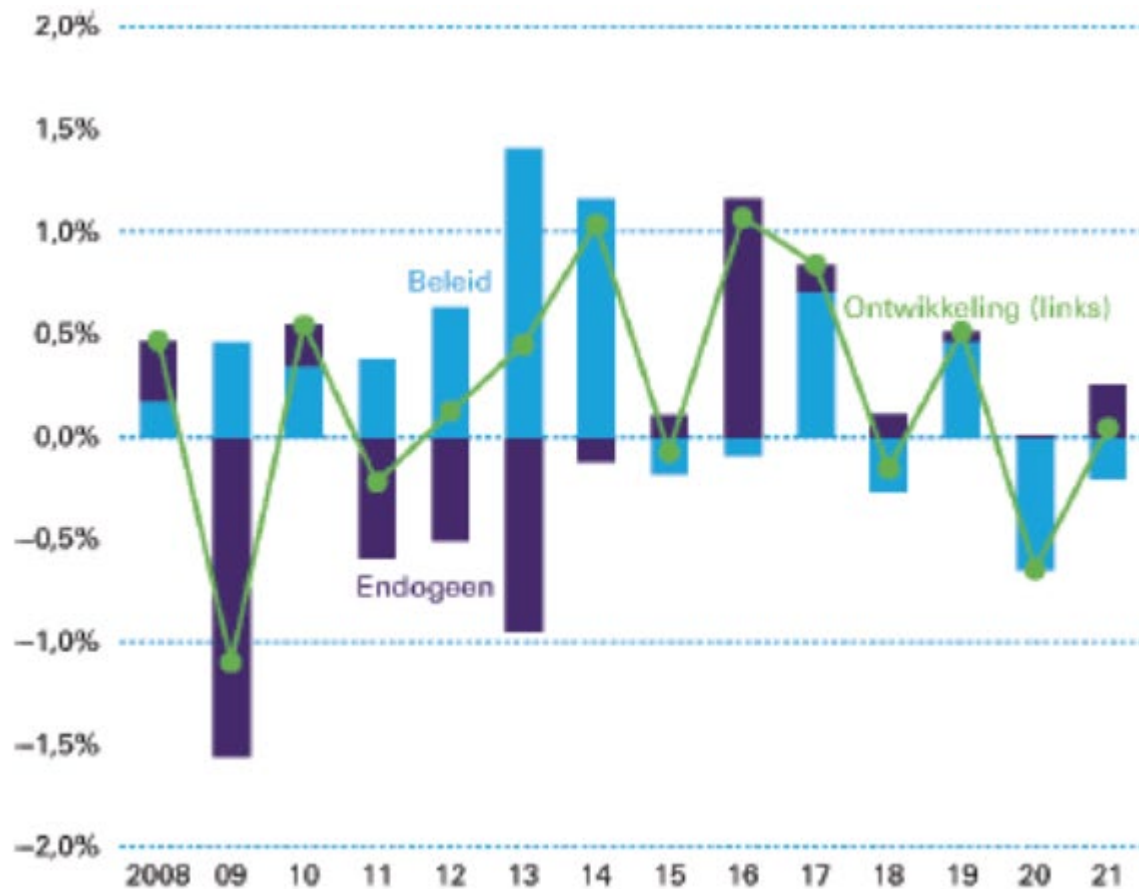

Bron data: Europese Commissie | ESB

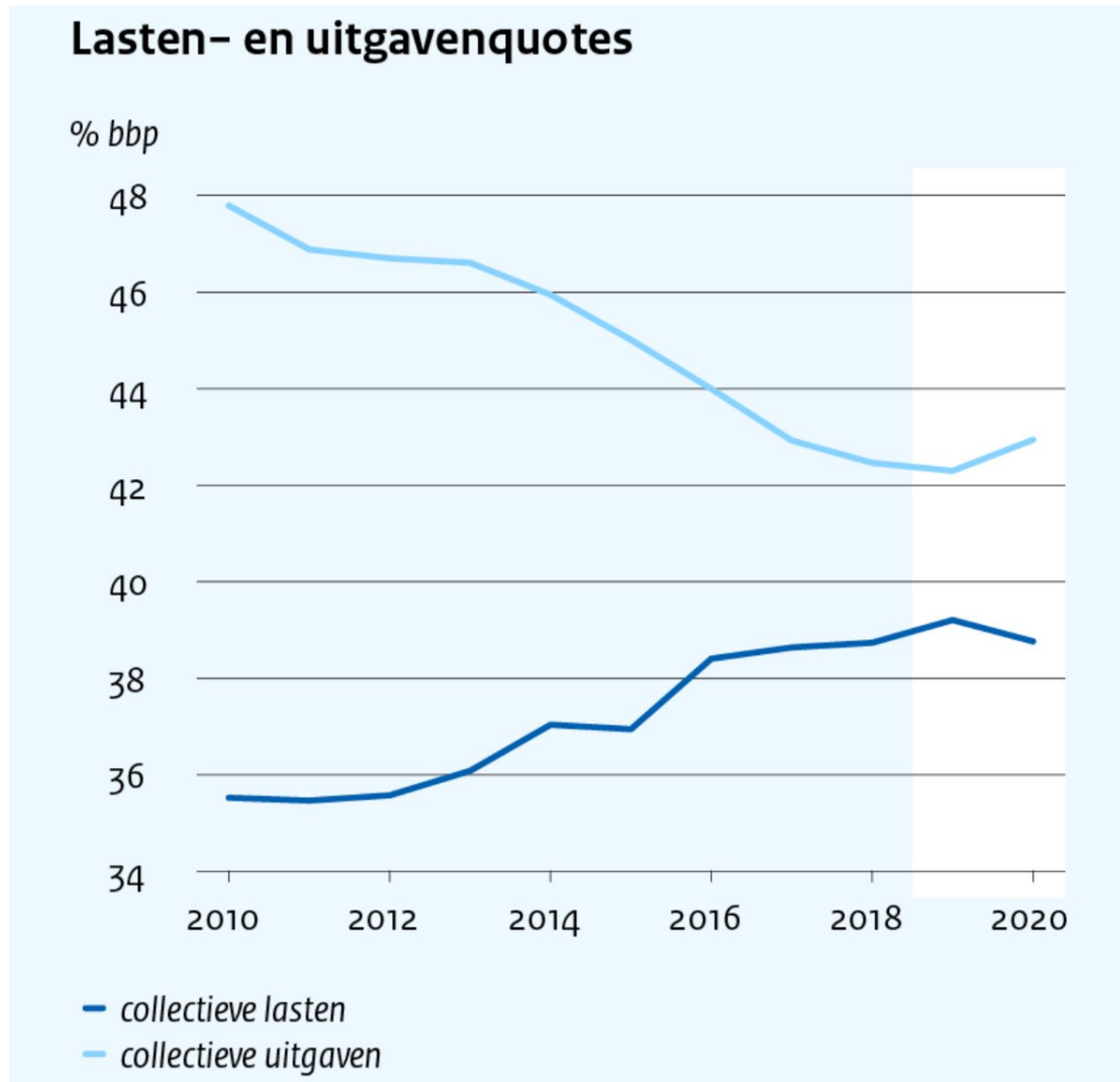
Belastingbeleid Miljoennota 2020

- Verlaging lasten huishoudens met circa 4 miljard: hogere algemene heffingskorting, hogere arbeidskorting, invoering tweeschijventarief
- Maar verhoging lasten bedrijven: minder verlaging vpb-tarief (1,2%-punt), verbreding heffingsgrondslag vpb; verlaging zelfstandigenaftrek (5000 euro 2028)
- FD: Rutte ruilt BV Nederland in voor de burger
- Blz 45 MN: over de hele kabinetsperiode lastenverlichting met bijna 9 miljard ten opzichte van het basispad; paar regels verder: het basispad zorgt voor een lastenverzwaring van 9 miljard euro

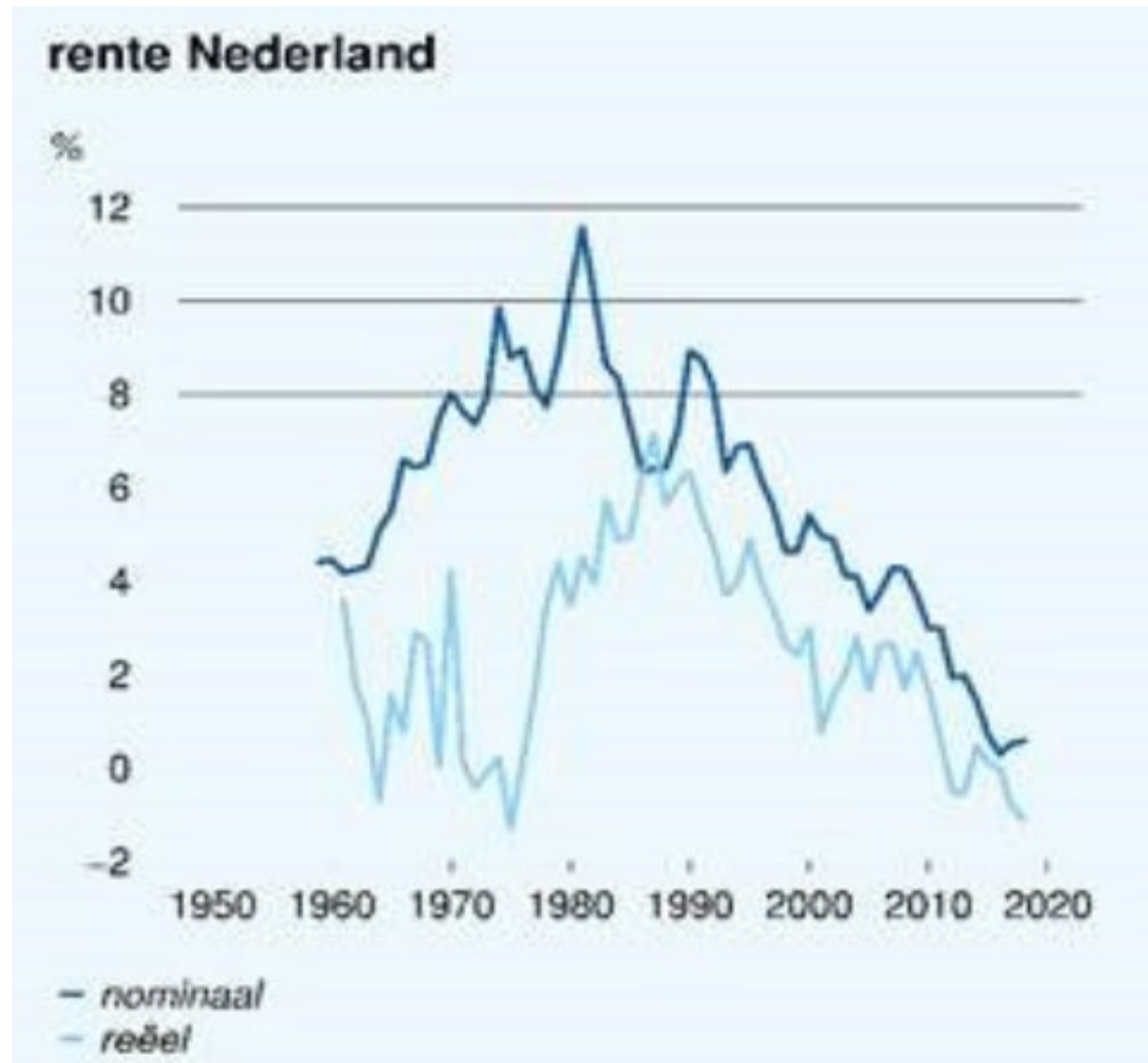
Lasten-trendbreuk?

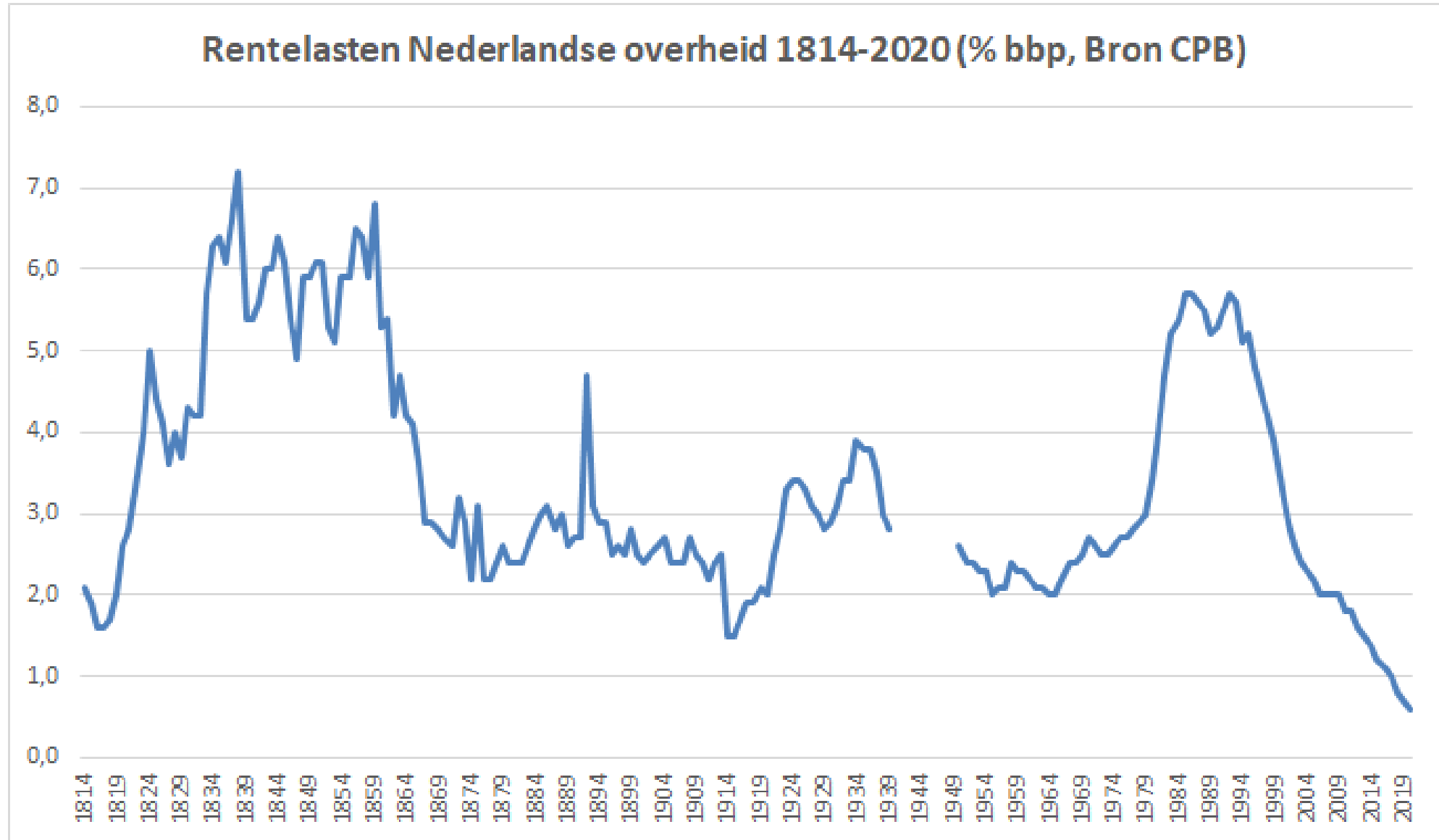
Zaltnorm

Negatieve rente

Opnieuw uniek...

Investeringsfonds 50 miljard?

- Investeringsfondsen wenselijk voor toekomstige welvaart en welzijn: duurzame energie, innovatie, onderwijs, infrastructuur
- Onderscheid tussen lopende begroting/ kapitaalrekening (gouden financieringsregel)
- Maar: ervaringen met eerdere fondsen niet best (oa FES, NII, InvestNL)
- ‘Ervaring leert het onderscheid tussen intensivering en investering over de tijd heen vervaagt. Begrotingsregels en fondsen bieden mogelijk bescherming tegen dit type verleidingen, maar hoe verfijnder de regels, hoe moeilijker het blijkt ze na te leven. **Het pad naar de hel is bezaaid met goede voornemens 😊.**’
- Dus: waarom niet uit de lopende begroting (Infrastructuurfonds)?

Groeibrief en investeringsfonds

- Het kabinet onderzoekt hoe een investeringsfonds kan worden opgericht voor versterking verdienvermogen, onder financiële verantwoording van het ministerie van Financiën en beleidsverantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat
- Heldere randvoorwaarden en begrenzing zijn noodzakelijk voor het succes investeringsfonds
- Kennisontwikkeling, research & development en innovatie en infrastructuur lijken beste
- Moet verder onderzocht: strenge selectie van projecten moet plaatsvinden op de toegevoegde waarde. Voor goede selectie is goede *governance* en betrokkenheid van externe experts nodig
- De minister van EZK zal in het vierde kwartaal van 2019 met een brede agenda komen om het duurzame verdienvermogen op de lange termijn te versterken
- De ministers van EZK & FIN onderzoeken hoe een investeringsfonds kan worden opgericht om het verdienvermogen te versterken en rapporteren hierover begin 2020 aan de Kamer

Stellingen:

1. Deze regering voert een begrotingsbeleid waarmee kosten onnodig worden doorgeschoven naar volgende generaties.
2. De belastingen in Nederland zijn de afgelopen jaren veel te hard gestegen, lastenverlichting is noodzakelijk.
3. Een investeringsfonds is een heel slecht idee, we leren te weinig van het verleden.

Komende evenementen

Do 17 oktober

Film & Debat: Sorry we missed you

Di 22 oktober

Politiek Café: Zij /Hij - Quota

Meer informatie?

www.montesquieu-instituut.nl

